



## Yttrande över betänkandet En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26)

### Synpunkter

Helsingborgs stad stödjer utredarnas inställning att de arbetstagare som har en arbetsförmåga ska tillbaka i arbete och att det finns ett behov att revidera befintligt regelverk om regelverket i sig motverkar detta. Helsingborgs stad vill dock påpeka att det är svårt att göra en bedömning kring vissa delar av utredningen, till exempel bedömning av vilka effekter som finns på olika hälsomått. Utredningen använder begreppet hälsa men definierar det som; antalet dagar som inlagd, antalet besök inom öppenvård (ej primärvård) samt antalet förskrivna dygnsdoser av läkemedel. Helsingborgs stad ser på hälsa ur ett bredare perspektiv. Utredningen är också i huvudsak kvantitativ och tar inte hänsyn till den enskilda individen eller omkringliggande omständigheter.

Vidare lyfter utredarna fram att det saknas evidens kring vilka insatser som fungerar ur ett rehabiliteringsperspektiv. Här är det tydligt att det behövs mer insatser och forskning för att klargöra vilka insatser som bör sättas in för att underlätta möjligheten för arbetstagaren att återgå i arbete.

Det finns stöd för förslaget att ta bort undantaget övervägande skäl som grund för beviljande av sjukpenning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan. Förändringen har inte fått det tänkta utfallet. Skillnaden för oss som arbetsgivare blir inte så stor, mer än att arbetstagarna är borta från arbetsplatsen och arbetsmarknaden en kortare tid, därav kan det bli positivt att ta tag i problematiken tidigare. Kommunen står framöver inför stora kompetensförsörjningsutmaningar och det är därför av stor vikt att alla som har arbetsförmåga återgår i arbete så snart som möjligt. Om arbetstagaren återgår för tidigt i arbete innan hen är färdigrehabiliterad finns dock en risk att det påverkar arbetsförmågan och att belastningen på arbetstagaren blir för stor och/eller att kollegorna får ökad belastning som leder till ökad stress i arbetsgruppen och därav fler sjukskrivna arbetstagare.

I Helsingborgs stad finns det flertalet arbetstagare som varit sjukskrivna huvuddelen av de senaste fyra åren. Detta innebär att Försäkringskassan gör bedömningen att de inte har arbetsförmåga till vanligt förekommande arbete på arbetsmarknaden. Reglerna för sjukersättning behöver snarare lättas och ge fler möjlighet till sjukersättning. Försäkringskassan har uppenbarligen bedömt att dessa arbetstagare inte har tillräckligt låg arbetsförmåga för att få sjukersättning. Dessa arbetstagare kan ha en begränsad arbetsförmåga i ordinarie arbete men kan å andra sidan ha arbetsförmåga i anpassade arbeten

och arbetsmarknadsåtgärder, där en del av finansieringen tas av staten. Helsingborg stad anser att regeringen bör tillsätta en utredning som förenklar omställning, inte bara mellan ordinarie arbeten, utan också mellan ordinarie arbeten och arbetsmarknadsåtgärder.

Ur ett kommunalt perspektiv kan ett striktare regelverk som kan tänkas medföra att fler arbetstagare blir utförsäkrade från sjukförsäkringen leda till ökat behov av kommunalt försörjningsstöd. Detta medför då ökade kostnader för Helsingborgs stad.

Viktigt att undantaget om oskälighet kvarstår. För att behålla en trovärdighet för systemet får det inte ske att sjukpenning dras in vid allvarligare sjukdom eller vid fall som uppenbart är oskäliga. Detta bör till exempel gälla fall där arbetstagaren har en förvärrande sjukdom som innebär att arbetstagaren endast kan återgå i arbete under en kortare tid.

Vid bedömningen av den försäkrades rätt till sjukpenning efter dag 180 i rehabiliteringskedjan ska det endast beaktas om den försäkrade har förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Det ska inte längre anges om förvärvsarbetet ingår i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Detsamma ska gälla vid bedömningen av rätt till sjukpenning i särskilda fall. Utredningen visar att angiven yrkesgrupp inte har ökat förståelsen för negativa beslut om sjukpenning och ur det perspektivet finns det ingen anledning att behålla förändringen. För Helsingborgs stad som arbetsgivare är det dock mycket viktigt att försäkringsutredaren gör en bedömning mot en faktisk arbetsmarknad. Utredningen visar att materialet som försäkringsutredarna ska använda som stöd vid bedömningen är för otydlig och inte tillräckligt precist. Helsingborgs stad anser alltså att utredningens förslag om att ta bort angiven yrkesgrupp är rimlig men möjligen att bedömningen skulle ske mot enskilda yrken i stället för att få en mer precis bedömning som också är förståelig för den sjukskrivne.

Ett mer restriktivt regelverk ställer krav på en tydligare koppling mellan sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och den arbetsrätt som är kopplad till uppsägning på grund av sjukdom.

Vid bedömning av nedsättning av arbetsförmågan och dess omfattning ska arbetstiden minskas varje dag i motsvarande grad som nedsättningen avser. Arbetstiden får dock förläggas på ett annat sätt, om det är medicinskt motiverat och det syftar till att ta tillvara den arbetsförmåga som den försäkrade har. Helsingborgs stad har svårt att ta ställning till förslaget till förändring då utredningen inte går djupare in på att den nuvarande regleringen gör att sjukfrånvaron ökar i förhållande till den föreslagna. Det finns dock anledning att vara försiktig i bedömningen, det är orimligt att arbeta motsvarande heltid ett fåtal dagar för att sedan vara ledig resterande tid i veckan. Som arbetsgivare är det dock bra att ha flexibiliteten att kunna påverka förläggningen tillsammans med arbetstagaren för att skapa goda förutsättningar för återgång i arbete.

Tas de särskilda äldrereglerna i sjukpenningförsäkringen bort ser vi att det skulle kunna finnas konsekvenser för individen. Det saknas en tydlig koppling mellan återgång i arbete i förhållande till hela arbetsmarknaden och krav på arbetstagare i förhållande till arbetsrätten. Det ställer krav på sjukvården och

deras roll. Möjlighet till undantag vid alltför långgående omställningsinsatser i förhållande till återstående tid i arbetslivet är i dessa fall av stor vikt.

Bestämmelserna som avser sjukersättning för äldre bör behållas. Utvecklingen av antalet nybeviljanden samt hur regelverket används och efterlevs bör följas noggrant framöver. Helsingborgs stad tycker det är klokt att avvakta tills det finns mer data och instämmer i att det i nuläget finns för lite fakta att tolka.

Utredaren ger förslag till framtida utredningar. Ett av de förslagen är att lägga större del av kostnaden vid längre sjukfrånvaro på arbetsgivaren. Detta sker med motiveringen att arbetsgivarna måste motiveras att arbeta mer med de långa sjukskrivningarna. Helsingborgs stad vill belysa riskerna mot att lägga allt för mycket krav på arbetsgivarna vid lång sjukfrånvaro. Helsingborgs stad har, precis som alla andra seriösa arbetsgivare, en väl utbyggd rehabiliteringsrutin och arbetar strukturerat med rehabilitering från tidigt i sjukskrivningen till återgång i arbete. Det som ofta är svårigheten med lång sjukfrånvaro är att arbetstagarna ofta är sjuka i sjukdomar som gör att de inte kan rehabiliteras tillbaka i arbete enbart med de medel som en arbetsgivare har till förfogande, även om man inkluderar företagshälsovård. För att dessa arbetstagare ska återfå arbetsförmågan behövs ofta specialiserad vård och/eller längre psykiatriska behandlingar. I de fall som Försäkringskassan bedömer att arbetsförmåga finns och utvecklas i en positiv riktning finns det redan krav på att arbetsgivaren ska anpassa arbetet, köpa in hjälpmedel och ge stöd i andra rehabiliterande insatser. Att då också lägga ytterligare kostnader på arbetsgivaren riskerar snarare att, i förlängningen, tränga ut de med lägre arbetsförmåga eller risk för lägre arbetsförmåga ifrån arbetsmarknaden.

Helsingborgs stad ser kritiskt på att utredningen föreslår en återgång till tidigare gällande regelverk i stället för en utveckling av det befintliga. Att återgå till ett regelverk som tidigare inte ansetts vara optimalt skapar sannolikt behov av ytterligare förändringar i framtiden. Ett regelverk som förändras med korta intervaller gör det svårt att förhålla sig till regelverket för arbetsgivare, arbetstagare och andra aktörer på arbetsmarknaden. Rimligare hade varit att ta fram nya författningsförslag, som ser till att den arbetsförmåga som finns hos arbetstagare tas till vara på bästa sätt utifrån en bred forskningsgrund. Det behöver skapas incitament för en rörligare arbetsmarknad men som också ger tid för arbetstagare med vissa diagnoser som kräver mer tid för att kunna återrehabilitera till ordinarie arbete.

Vidare anser Helsingborgs stad att utredningens förslag om att vidare utreda problemet med läkare som systematiskt missbrukar möjligheten att utfärda läkarintyg är viktigt och bör prioriteras.

Kommunstyrelsen